

jasnou osnovu a soustavu kritérií vyučovací hodiny po stránce gnozeologické, pedagogické, psychologické a biologické.

Vedle pedagogické činnosti rozvíjel prof. Opatřil rozsáhlou publikační a vědeckovýzkumnou činnost na katedře. Svůj zájem soustředil na otázky vyučování dějepisu a vlastivědě. Výsledkem jeho studia byla disertační práce Metodika dějepisu, jež se stala podkladem pro získání doktorátu v roce 1951. Pečoval také o vydávání učebních textů a skript pro studující v interním i externím studiu. Redigoval sborníky katedry, do nichž se svými spolupracovníky zařadil řadu studií a statí z pedagogické teorie a praxe. V poslední době vyšla jeho Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy jako vysokoškolská učebnice. Napsal množství článků do pedagogických časopisů. Na základě své vědecké činnosti se v roce 1961 habilitoval a v roce 1973 byl jmenován mimořádným profesorem pedagogiky na katedře pedagogických věd; tuto katedru vedl do roku 1975, kdy odešel do důchodu. Za svoji dlouholetou, úspěšnou pedagogickou a politickou práci byl jmenován zasloužilým učitelem a vyznamenán stříbrnou medailí UJEP a zlatou medailí pedagogické fakulty.

Stanislav Opatřil je příkladem houževnatého, svědomitého učitele a neúnavného, iniciativního pracovníka v oblasti pedagogické teorie i praxe. Učitelské veřejnosti je známá také jeho monografie o učiteli, komunistovi Oldřichu Blažkovi.

Milan Píadka

PĚTADEVADESÁTINY VILÉMA CHMELARĚ

Nestor psychologů v Československu prof. PhDr. Vilém Chmelař, DrSc., se dožil 19. listopadu 1987 velmi vzácného životního jubilea. Připomeňme si v syntetizující zkratce jeho vědecké dílo a pozoruhodnou osobnost.

Badatelskou inspiraci mu poskytl v letech 1922/3 studijní pobyt v Lipsku, tehdejším světovém centru experimentální psychologie. Navázáním kontaktu s nově založeným psychologickým ústavem prof. dr. Mihajla Rostohara na brněnské filozofické fakultě našel Vilém Chmelař po roce 1926 podmínky pro vědeckou práci, habilitaci (1939) a nastoupení dráhy vysokoškolského učitele psychologie, jejíž katedru pak po mnoho let řídil. V letech 1963–1975 vedl nově zřízené brněnské psychologické pracoviště při ČSAV.

Do svého vědeckého díla jubilant promítl pojetí psychologie jakožto exaktní vědy, jejímž těžištěm je experiment, měření, kvantifikace dat. Badatelsky se zaměřil na problematiku percepce, pozornosti a poznávacích procesů. S jeho jménem jsou spjaty některé dílčí korekce teorie vnímání i světová priorita vyvození vývojové křivky aktivní optické pozornosti. Různými částmi svého

díla nadto anticipoval i některé směry psychologického výzkumu aplikovaného.

Prof. dr. Chmelař se také zasloužil o konstituování profese psychologa u nás, zejména pokud jde o specializace psychologa pedagogického, poradenského, klinického a průmyslového.

Bližší spolupracovníci jubilatovi měli možnost poznat nejen jeho mimořádnou pracovitost, ale také jeho bytostně filozofický přístup ke světu a životu, konkretizovaný moudrou osobní hodnotovou hierarchií, střízlivým a trpělivým nadhledem vůči mezilidským konfliktům a uplatňováním zásady „Nerozmnožovat zlo“. Obdiv vždy budila jeho účelná a zdravá ekonomie osobních sil ve smyslu výtečné životosprávy a spontánně realizované duševní hygieny.

Nad tím vším se zamýšlíme při tak vzácném životním výročí člena korespondenta CSAV Viléma Chmelaře. Děkujeme mu za vše, co vykonal pro rozvoj psychologických věd u nás, a za vše, čím se nám stal vzorem života i práce.

Olga Kolaříková